

## Spis treści

|                                                                                                   |    |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| Wykaz skrótów .....                                                                               | 9  |
| ROZDZIAŁ I. Istota administracji publicznej .....                                                 | 11 |
| 1. Pojęcie administracji publicznej .....                                                         | 11 |
| 2. Podmioty administrujące i ich organy .....                                                     | 14 |
| 3. Organ administracji publicznej i urząd tego organu.....                                        | 19 |
| 4. Koncentracja - dekoncentracja i centralizacja - decentralizacja administracji publicznej ..... | 23 |
| 5. Kompetencja organu administracji publicznej.....                                               | 26 |
| 6. System administracji publicznej (więzi między organami).....                                   | 28 |
| 7. Administracja publiczna jako zjawisko. Układ administracyjny . . . . .                         | 30 |
| Literatura .....                                                                                  | 33 |
| ROZDZIAŁ II. Status nauki administracji .....                                                     | 35 |
| 1. Nauki o administracji .....                                                                    | 35 |
| 2. Różnorodność koncepcji nauki administracji .....                                               | 37 |
| 3. Nauka administracji jako samoistna dyscyplina naukowa .....                                    | 39 |
| 4. Metody badawcze w nauce administracji .....                                                    | 41 |
| 5. Modelowanie rzeczywistości administracyjnej.....                                               | 45 |
| Literatura .....                                                                                  | 47 |
| ROZDZIAŁ III. Znaczenie i udział człowieka w wykonywaniu administracji .....                      | 49 |
| 1. Wprowadzenie .....                                                                             | 49 |
| 2. Obszary działania .....                                                                        | 51 |
| 3. Koncepcje ustrojowe służby publicznej - rozwiązania prawne .....                               | 53 |
| 4. Determinanty ustrojowe służby publicznej .....                                                 | 57 |
| 4.1. Polityka .....                                                                               | 57 |
| 4.2. Doświadczenia historyczne .....                                                              | 60 |
| 4.3. Postrzeganie prawa .....                                                                     | 61 |
| 4.4. Postawy ludzkie.....                                                                         | 62 |
| 4.5. Czynniki ekonomiczne .....                                                                   | 63 |
| 5. Stosunek do obywatela.....                                                                     | 64 |
| 5.1. Wprowadzenie .....                                                                           | 64 |
| 5.2. Regulacje prawne .....                                                                       | 65 |
| 5.3. Systemy etyczne .....                                                                        | 67 |
| 6. Instytucje wspierające kształcenie kadr urzędniczych .....                                     | 68 |

|                                                                              |     |
|------------------------------------------------------------------------------|-----|
| <i>Spis treści</i>                                                           | 7   |
| 7. Pragmatyki urzędnicze - ujęcie aksjologiczno-normatywne .....             | 70  |
| 7.1. Wprowadzenie .....                                                      | 70  |
| 7.2. Dobór osób.....                                                         | 71  |
| 7.3. Nawiązanie stosunku pracy.....                                          | 72  |
| 7.4. Instrumenty jakościowe .....                                            | 72  |
| 7.5. Definiowanie obowiązków.....                                            | 73  |
| 7.6. Uprawnienia .....                                                       | 74  |
| 7.7. Odpowiedzialność dyscyplinarna .....                                    | 75  |
| 8. Korpusy pracownicze .....                                                 | 76  |
| 8.1. Służba cywilna .....                                                    | 77  |
| 8.2. Pracownicy urzędów państwowych.....                                     | 79  |
| 8.3. Pracownicy samorządowi .....                                            | 79  |
| 8.4.       ownicy Najwyższej Izby Kontroli.....                              | 80  |
| Literatura .....                                                             | 90  |
| ROZDZIAŁ IV. Prawne formy działania administracji .....                      | 91  |
| 1. Uwagi wstępne.....                                                        | 91  |
| 1.1. Problem definicji .....                                                 | 93  |
| 1.2. Ewolucja prawnych form działania administracji .....                    | 97  |
| 1.3. Problem związania administracji prawem .....                            | 98  |
| 2. Systematyka prawnych form działania administracji .....                   | 100 |
| 3. Rodzaje prawnych form działania administracji.....                        | 107 |
| 3.1. Akty normatywne administracji i akty generalne<br>stosowania prawa..... | 107 |
| 3.2. Akty administracyjne .....                                              | 110 |
| 3.3. Przyrzeczenie administracyjne.....                                      | 115 |
| 3.4. Polecenia służbowe .....                                                | 117 |
| 3.5. Porozumienia administracyjne .....                                      | 118 |
| 3.6. Umowy .....                                                             | 122 |
| 3.7. Ugody administracyjne.....                                              | 130 |
| 3.8. Czynności materialno-techniczne .....                                   | 132 |
| 3.9. Działania społeczno-organizatorskie .....                               | 134 |
| Literatura .....                                                             | 136 |
| ROZDZIAŁ V. Funkcje administracji publicznej .....                           | 139 |
| 1. Uwagi wstępne .....                                                       | 139 |
| 2. Typologie funkcji administracji.....                                      | 142 |
| 3. Rodzaje funkcji administracji publicznej .....                            | 144 |
| 3.1. Funkcja policyjna (porządkowa).....                                     | 144 |
| 3.2. Funkcja reglamentacyjna .....                                           | 147 |
| 3.3. Funkcja nadzorcza.....                                                  | 150 |
| 3.4. Funkcja administracji świadczącej .....                                 | 152 |

|                                                                     |     |
|---------------------------------------------------------------------|-----|
| 3.5. Funkcja regulacyjna .....                                      | 154 |
| Literatura .....                                                    | 157 |
| ROZDZIAŁ VI. Kontrola administracji publicznej.....                 | 159 |
| 1. Definiowanie kontroli .....                                      | 159 |
| 2. Przedmiot kontroli .....                                         | 162 |
| 3. Cechy kontroli.....                                              | 164 |
| 4. Formy kontroli .....                                             | 166 |
| 5. Klasyfikacje kontroli .....                                      | 168 |
| 6. Postępowanie kontrolne .....                                     | 170 |
| 7. Kontrola funkcjonalna oraz instytucjonalna.....                  | 171 |
| 8. Organy kontroli zewnętrznej .....                                | 174 |
| 8.1. Najwyższa Izba Kontroli.....                                   | 174 |
| 8.2. Sądy administracyjne.....                                      | 175 |
| 9. Kontrola społeczna .....                                         | 177 |
| Literatura .....                                                    | 178 |
| ROZDZIAŁ VII. Modele układów administracyjnych                      |     |
| i ich usprawnianie .....                                            | 180 |
| 1. Układ administracyjny i jego uwarunkowania .....                 | 180 |
| 1.1. Pojęcie układu administracyjnego.....                          | 180 |
| 1.2. Elementy konstrukcyjne układu administracyjnego .....          | 181 |
| 1.3. Ramy konwencjonalne zachowań osób w układach administracyjnych |     |
| .....                                                               | 184 |
| 1.4. Ramy faktyczne zachowań osób w układach administracyjnych ...  | 186 |
| 1.5. Podstawowe kryteria wyróżniania układów administracyjnych .    | 188 |
| 1.5.1. Kryterium podmiotowe .....                                   | 189 |
| 1.5.2. Kryterium przedmiotowe.....                                  | 190 |
| 1.5.3. Kryterium czasowe .....                                      | 190 |
| 1.5.4. Kryterium miejsca w systemie organizacyjnym administracji    |     |
| 191                                                                 |     |
| 1.6. Systemowe uwarunkowania układów administracyjnych              |     |
| 1.6.1. Systemowe uwarunkowanie aksjologiczne.....                   |     |
| 1.6.2. Systemowe uwarunkowanie organizacyjne .....                  |     |
| 1.6.3. Systemowe uwarunkowanie normatywne prawne .....              |     |
| 1.6.4. Systemowe uwarunkowania ekonomiczne.....                     |     |
| 1.7. Pozasystemowe uwarunkowania układów administracyjnych. .       |     |
| 1.7.1. Pozasystemowe uwarunkowania polityczne .....                 |     |
| 1.7.2. Pozasystemowe uwarunkowania kulturowe .....                  |     |
| 1.7.3. Pozasystemowe uwarunkowania etyczne .....                    |     |
| 1.7.4. Inne pozasystemowe uwarunkowania układów administracyjnych   |     |

|                                                                                              |  |
|----------------------------------------------------------------------------------------------|--|
| 2. Modele administracji publicznej .....                                                     |  |
| 2.1. Model fenomenologiczny .....                                                            |  |
| 2.2. Model aksjologiczny .....                                                               |  |
| 2.3. Model normatywny prawny .....                                                           |  |
| 2.4. Model normatywny etyczny .....                                                          |  |
| 2.5. Model prakseologiczny .....                                                             |  |
| 2.6. Model idealny .....                                                                     |  |
| 3. Podstawowe cechy struktury organizacyjnej i funkcjonowania układów administracyjnych..... |  |
| 3.1. Organizacyjne więzi prawne .....                                                        |  |
| 3.2. Pozaorganizacyjne więzi prawne .....                                                    |  |
| 3.3. Instytucjonalna rozpiętość kierowania .....                                             |  |
| 3.4. Czynniki potencjalnej rozpiętości kierowania w instytucji . . .                         |  |
| 3.5. Zasięg kierowania.....                                                                  |  |
| 3.6. Pojęcie funkcji organicznych, koniecznych i zbędnych .....                              |  |
| 4. Procesy optymalizowania układów administracyjnych.....                                    |  |
| 4.1. Optymalizacja struktury .....                                                           |  |
| 4.2. Optymalizacja ze względu na wartości i cele .....                                       |  |
| 4.3. Optymalizacja funkcji .....                                                             |  |
| 4.4. Optymalizacja ze względu na kadry .....                                                 |  |
| 4.5. Optymalizacja ze względu na koszty.....                                                 |  |
| Literatura .....                                                                             |  |
| ROZDZIAŁ VIII. Administracja w działaniu - zagadnienia                                       |  |
| podstawowe.....                                                                              |  |
| 1. Teoria zmian w administracji .....                                                        |  |
| 2. Administracja jako czynnik zmian społecznych .....                                        |  |
| 3. Podstawowe zagrożenia dysfunkcji administracji .....                                      |  |
| Skorowidz .....                                                                              |  |
| O Autorach                                                                                   |  |